

Tavaszi lepidopterológiai megfigyelések Dobrudzsában*

Lepidopterological notes on the spring fauna of Dobrogea

Summary – Some faunistical data of the Macrolepidoptera fauna of Dobrogea (SE Romania) from the less explored spring period is given.

Dobrudzsa lepkefaunájának klasszikus kutatója Caradja és Ostrogovich volt. Az ő munkásságuk nyomán bontakozott ki az a lepkészeti érdekes faunisztikai kép, amelynek ismeretében a romániai lepkészek figyelme Dobrudzsa felé fordult. Popescu-Gorj és Draghia (1967) foglalta össze a dobрудzsai lepkefaunisztikai ismereteket, több mint ötszáz Lepidoptera fajt mutatva ki a területről. Természetesen ez a szám rendkívül alacsony, hiszen más hasonló, kisázsiai-balkáni és orosz-sztyeppvidéki hatást tükröző területek faunája ennél jóval gazdagabb (pl. Krím, a Balkán hegység bulgáriai előtere).

A dobрудzsai lepkefauna tavaszi aspektusára vonatkozó publikált adatok igen ritkák, mivel a télvégi, koratavaszi és tavaszi időszakokban a lepidopterológusok alig végeztek kutatómunkát. Jelen dolgozat ezt a hézagot igyekszik betölteni, egy rövid tavaszi kutatóút megfigyeléseinek és eredményeinek közreadásával.

Kutatóhelyünk DK Románia, Dobrudzsa megyéjében, Baneasa falutól nyugatra, 3 km-re É-D irányban a bulgár határ felé húzódó és azon át is nyúló Caranaura Fetii völgye volt.

Nappal és éjszaka egyaránt végeztünk gyűjtéseket 1993 május 10 és 12 között. Nappal a szokásos egyelő módszer alkalmaztuk, éjjel pedig két 250 W-os HGL lámpával világítottunk. Első éjszaka közvetlenül a völgy bejáratánál, ahol lámpáink a szemközti vegyeserdőt, erősen degradált legelőt és egy mocsaras tavat világítottak meg. A következő nap első lámpázóhelyüinktől kb. 1 km-nyire délre, a felhagyott gyár egyik barakkjának nyugatra néző falát világítottuk meg, ahonnan lámpáink főként a völgy falán húzódó karsztbokorerdőket, sziklagyepeket és a völgyfenéki rontott legelőket, útszéli gyomtársulásokat világították be. Mindkét alkalommal az esti szürkülettől pirkadatig gyűjtöttünk.

Fajlistánkban minden egyes általunk megfigyelt fajt felsorolunk. Gyakoriságukat a következőképp jelezzük: IGY = igen gyakori (egyedszám 30 felett); GY = gyakori (egyedszám 5–10 között); R = ritka (egyedszám 2–5 között); KF = kifejezetten ritka (egyetlen megfigyelt példány). A ritka és a kifejezetten ritka fajok esetében a példányszámot és a nemek viszonyait is megadjuk.

A fajlista nomenklatúrája a következő munkákat követi: Rhopalocera – Popescu-Gorj 1987; Arctiidae, Sphingidae et Bombycidae – Vojnits *et al.* 1991; Noctuidae – Fibiger & Hacker 1990; Geometridae – Popescu-Gorj 1987. *-gal jelöltük azokat, a fajokat, amelyeket Popescu-Gorj és Draghia (1967) nem említenek, annak ellenére, hogy egyes fajok előfordulásáról már különböző cikkek beszámoltak (pl. Popescu-Gorj & Bratasanu 1975).

A megfigyelt fajok kis részét egy baneasai lakos gyűjtötte a gyártelep lámpáin. Az általa gyűjtött fajokat S-betűvel jelöltük.

* A dolgozat az OTKA 3179 támogatásával készült.

Feltűnő az általunk megfigyelt tavaszi fauna szegényessége mind fajszám, mind egyedszám szempontjából, amelynek okai egyrészt az igen kedvezőtlen időjárásban (dobrudzsa tekintetben hideg volt: nappali csúcshőmérséklet kb. 17–18°C, hajnali hőmérséklet kb. 5°C) kereshetők; másrészt abban, hogy gyűjtéseink időpontja a jócskán megkésett tavaszi aszpektus végén volt és a korányári aszpektus még nem indult meg.

RHOPALOCERA

Papilionidae: *Iphiclides podalirius* (L.) – GY

Pieridae: *Aporia crataegi* (L.) – KR (1 hím); *Pieris napi* (L.) – GY; *Pontia daplidice* (L.) – IGY; *Eochloe ausonia* (Hbn.) – GY; *Anthocharis cardamines* (L.) – GY; *Gonepteryx rhamni* – GY.

Lycaenidae: *Lycaena thersamon* (Esp.) – IGY; * *Everes decoloratus* (Stgr.) – GY; * *Pseudophilotes schiffermuelleri* (Hemm.) – GY; *Scolitantides orion* (Pall.) – GY; *Aricia agestis* (Den. et Schiff.) – KR (1 hím).

Nymphalidae: * *Inachis io* (L.) – GY; * *Araschnia levena* (L.) – R (3 hím); * *Issoria lathonia* (L.) – GY.

Hesperiidae: *Pyrgus malvae* (L.) – GY; *Carcharodus alceae* (Esp.) – IGY; * *C. flocciferus* (Z.) – GY; *Erynnis tages* (L.) – IGY.

HETEROCERA

Arctiidae: *Eilema caniola* (Hbn.) – GY; * *Chelis maculosa slivnoensis* (Rbl.) – KR (1 hím); *Spilosoma urticae* (Esp.) – R (3 hím); * *Diaphora mendica* (Cl.) – GY; * *Arctia festiva* (Hfn.) – R (5 hím).

Lymantriidae: * *Calliteara pudibunda* (L.) – KR (1 hím).

Notodontidae: * *Peridea anceps* (Goeze) – GY; * *P. korbi* (Rbl.) – R (2 hím); * *Notodonta dormedarius* (L.) – KR (1 hím); * *N. ziczac* (L.) – R (2 hím); * *Drymonia dodonea* (Esp.) – GY; * *D. ruficornis* (Hfn.) – IGY; * *D. querna* (Den. et Schiff.) – GY; * *Paradrymonia vittata bulgarica* de Freina – R (5 hím); *Dicranura ulmi* (Den. et Schiff.) – GY; * *Ptilophora plumigera* (Den. et Schiff.) – KR (1 hím); * *Spatalia argentina* (Den. et Schiff.) – KR (1 hím).

Drepanidae: *Cilix glaucata* (Scop.) – KR (1 hím).

Thyatiridae: * *Tethea or* (Goeze) – KR (1 hím); * *Asphalia ruficollis* (Fabricius) – KR (1 hím).

Lasiocampidae: * *Phyllodesma tremulifolia* (Hbn.) – KR (1 hím).

Saturniidae: *Saturnia pyri* (Den. et Schiff.) – GY; * *Saturnia pavonia ligurica* Weismann – R (S) (2 nőstény).

Sphingidae: * *Smerinthus ocellatus* (L.) – GY; * *Mimas tiliae* (L.) – GY; *Macroglossa stellatarum* (L.) – R (2 hím); * *Deilephila elpenor* (L.) – KR (1 hím); * *D. porcellus* (L.) – GY.

Noctuidae: * *Callistegi mi* (Cl.) – KR (1 hím); * *Euclidia glyphica* (L.) – GY; *Aconicta tridens* (Den. et Schiff.) – KR (1 hím); *Acontia lucida* (Hfn.) – IGY; * *Macdunnoughia confusa* (Steph.) – GY; *Autographa gamma* (L.) – KR (1 hím); * *Shargacucullia gozmanyi* Ronkay et Ronkay – GY; * *Cucullia verbasci* (L.) – R (3 hím); * *Calocucullia celsiae* (H-Sch.) – R (2 hím); * *Actinotia polyodon* (Cl.) – KR (1 nőstény); * *A. hypericii* (Den. et Schiff.) – GY; * *Litophane ornitopus* (Hfn.) – KR (1 hím); *Discestra trifolii*

(Hfn.) – IGY; * *Lacanobia thalassina* (Hfn.) – GY; *L. suasa* (Den. et Schiff.) – GY; *Hecatera dysodea* (Den. et Schiff.) – KR (1 hím); *Leucania obsoleta* (Hbn.) – GY; *Orthosia incerta* (Hfn.) – GY (S); *O. gothica* (L.) – KR (1 nőstény); * *O. cruda* (Den. et Schiff.) – GY (S); * *Orthosia cerasi* (F.) – GY (S); * *Panolis flammea* (Den. et Schiff.) – R (2 hím); *Egira conspicillaris* (L.) – GY; *Ochlopleura plecta* (L.) – KR (1 hím); * *Cerastis leucographa* (Den. et Schiff.) – KR (1 hím); *Agrotis ipsilon* (Hfn.) – KR (1 nőstény); *Agrotis exclamationis* (L.) – GY; * *Agrotis segetum* (Denis et Schiffemüller) – GY.

Geometridae: * *Eupithecia ochridata* Pinker – R (2 hím); *Dasycorsa modesta* Stgr. – R (S) (3 hím); * *Opisthograptis luteolata* (L.) – GY; * *Pseudopanthera macularia* (L.) – IGY; * *Chiasmia clathrata* (L.) – KR (1 hím); * *Lycia hirtaria* (Cl.) – KR (1 hím); * *Boarmia roboraria* (Den. et Schiff.) – KR (1 hím); * *Ectropis bistortata* (Goeze) – GY.

JEGYZETEK

A gyűjtött fajok legnagyobb részét (82 fajból 50 fajt, kb. 60%) nem említi Popescu-Gorj és Draghia (1967). Munkájuk 534 fajt sorol fel Dél-Dobruzsza területéről, az itt közzölt fajok számát figyelembe véve 616 faj ismert a területéről. A terület nagylepkéfaunájának ennél bizonyosan lényegesen gazdagabb, a fajok száma kb. 1300-ra becsülhető.

IRODALOM

- Fibiger, M. and Hacker, H. (1990): Systematic list of the Noctuidae of Europe. – *Esperiana, Schwannfeld* 2, pp. 109.
- Popescu-Gorj, A. (1987): La liste systématique révisée de espèces de macrolepidoptères mentionnées dans la faune de Roumanie. Mise à jour de leur classification et nomenclature. – *Trav. Mus. hist. nat. Gr. Antipa* 29: 69–123.
- Popescu-Gorj, A. et Bratanu, M. (1975): *Drymonia vittata* Stgr. (Lep. Notodontidae), espèce nouvelle pour la faune de la Roumanie. – *Trav. Mus. Hist. Nat. Gr. Antipa* 16: 201–203.
- Popescu-Gorj, A. et Draghia, I. (1967): Ord. Lepidoptera in L'entomofaune des forêts du sud de la Dobruja par Dr. Xenia Scobiola-Palade et Dr. Aurelian Popescu-Gorj (eds). – *Trav. Mus. Hist. Nat. Gr. Antipa* 7: 181–212.
- Vojnits, A., Uherkovich, Á, Ronkay L. és Peregovits L. (1991): Medvelepkék, szenderek és szövőlepkék – Arctiidae, Sphingidae et Bombyces. – *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)* 16(14), 243 pp.

BÁLINT Zsolt
Magyar Természettudományi Múzeum Állattárca
1088 Budapest, Baross u. 13.

SZÉKELY Levente
2212 Sacele, str. Finetii 15, Románia